STUDENTOMBUDETS ÅRSRAPPORT FOR 2023

Universitetet i Oslo (UiO) er pålagt å ha studentombud tilgjengelig for alle sine studenter, i henhold til universitets- og høyskoleloven § 4-17:

> *(1) Styret skal sørge for at alle studenter har tilgang til et studentombud.*
> *(2) Studentombudet skal gi råd og hjelp i saker knyttet til deres studiesituasjon. Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet har taushetsplikt, jf. forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.*
> *(3) Departementet kan gi nærmere forskrift om studentombud.*

Studentombudet ved UiO rundet 10 år i 2023. Antall henvendelser fra studenter ved UiO er på et stabilt nivå sammenlignet med tidligere.

Studentombudet ved UiO besto ved årsslutt 2023 av 3 årsverk, mot opprinnelig vedtatt 2 årsverk. Det er ekstern finansiering for minst 1,1 årsverk via samarbeidsavtaler om studentombudstjenester med ni andre utdanningsinstitusjoner.[1]

Studentombudskontoret er samlokalisert med Enhet for intern revisjon, og Vitenskapsombudet ved UiO.

Denne rapporten tar kun for seg henvendelser fra studenter og andre med tilknytning til UiO.

Videre inneholder rapporten en oversikt over de viktigste utfordringene og problemstillingene som har vært relevante i året som har gått, samt en oversikt over annen aktivitet.

1. Henvendelser

Studentombudet mottok 202 henvendelser som gjaldt UiO i 2023. Det er på nivå med tidligere år. I tillegg mottok vi 15 henvendelser fra studenter ved andre utdanningsinstitusjoner, enn de som dekkes av samarbeidsavtalene. To henvendelser ble avvist i 2023, men ellers har samtlige fått veiledning, bistand eller annen hjelp.

Studentombudet tar imot henvendelser når som helst i en eventuell prosess; før, under eller etter. Vi har ikke avgjørelsesmyndighet, utover å eventuelt avvise studenter. Vårt mål er å bidra

[1] Studentombudet ved UiO dekker Norges idrettshøgskole, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Forsvarets høgskole, Kunsthøgskolen i Oslo, Lovisenberg diakonale høgskole, Norges musikkhøgskole, Oslo Nye Høyskole og Politihøgskolen, MF vitenskapelig høyskole, Barratt Due, i tillegg til UiO.

til rettferdighet, men ikke fordeler, for studenter som tar kontakt. Vi tilstreber å ikke konkurrere med universitetets veilednings- og informasjonsplikt. Studentene bør derfor ha en grunn til å kontakte oss, fremfor sitt fakultet/ institutt.

I de fleste henvendelsene gis veiledning om hvordan studenten best kan ivareta sine interesser i en oppstått situasjon. Utgangspunktet er å gjøre studentene i best mulig stand til å selv håndtere sin sak, samtidig som at vi påser at saken blir behandlet på korrekt måte. Der hvor vi likevel finner grunn til å involvere oss, fører det til at saken løses lokalt, eller kommer inn i korrekt saksbehandlingsspor, med svært få unntak. Som den klare hovedregel vil vi ikke involvere oss i saker/ deler av saker, hvor faglig eller forvaltningsmessig skjønn er tema. Eventuell overprøving av skjønn, er ivaretatt av klageorganer, og adgangen til klage på karakter. Dersom opplysning om lover og regler kan bidra til å løse saken, gis dette for å hindre unødvendig bruk av ressurser, selv om det gjelder forvaltningsmessig skjønn.

I 2023 har de sakene vi har involvert oss i handlet om følgende:

- Student fikk ikke informasjon om grunnleggende rettigheter i fuskesak
- Åpenbar mulig diskriminering av student med barn
- Manglende oppfølging av student som gjentatte ganger anførte at hen følte seg utsatt for rasisme
- Vedtak om stans før fullført praksisperiode uten hjemmel
- Seminarlærer gav uformell utsatt innleveringsfrist i forbindelse med sykdom, mens administrasjonen ikke tillot for sen innlevering uten legeerklæring
- Uklarheter rundt myndighet til å vurdere hva som kan føre til en reduksjon av faglige krav i tilretteleggingssak, og feil rettsanvendelse i vedtak.
- Student fikk ikke innsyn i tvilsmelding i forbindelse med skikkethetssak
- Student bedt om å dokumentere helseopplysninger uten hjemmel
- Student fikk uformelt «vedtak» om tap av eksamensrett uten informasjon om at det var et enkeltvedtak som kan påklages.
- Forsinket sensur etter klage på karakter (10 uker)
- Utestengte studenter som ikke fikk tilgang til systemer for å melde seg til emner for semesteret etter utestengelsesperioden var over, og som heller ikke fikk veiledning fra fakultetet pga. utestengelsen.

Studenten(e) sakene gjelder, må samtykke til at vi involverer oss, og kan stoppe en sak underveis. Av hensyn til konfidensialitet, har vi begrensede muligheter til å gå ytterligere i detalj.

1.1. Henvendelser per kategori

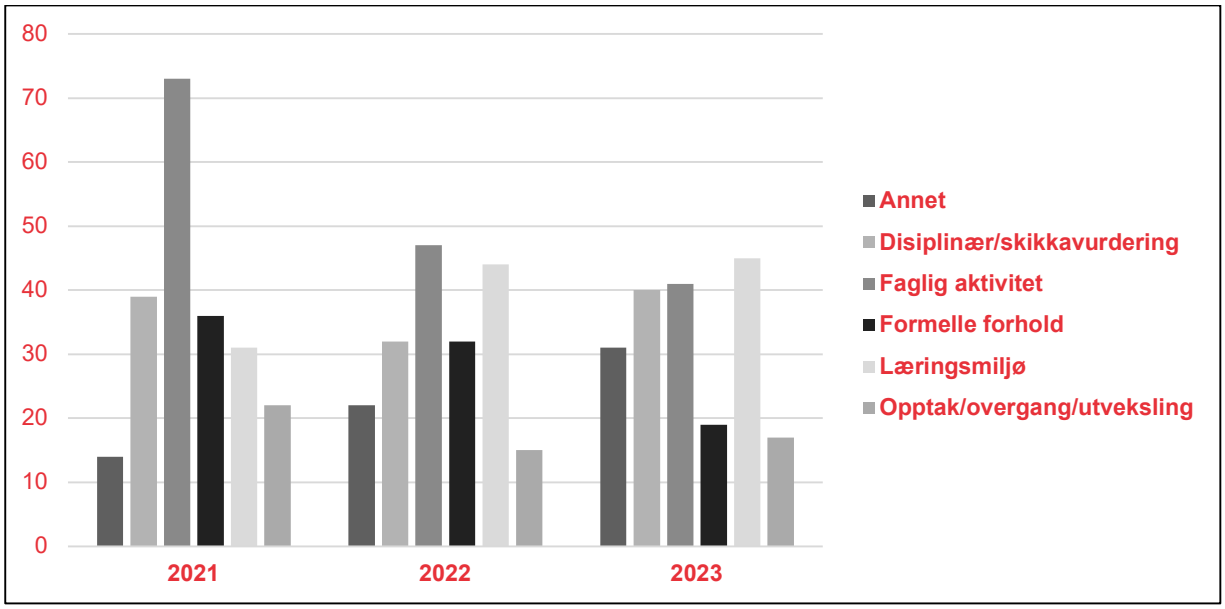
Kategoriene er opprettet med utgangspunkt i erfaringer fra de første årene vi var i drift, i tillegg til en vurdering av hvilke saker som hører til UiOs myndighet. Saker som gjelder Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO), Samordna opptak, og Lånekassen, regner vi derfor som utenfor ordningen, selv om det kan være saker som er knyttet til studentstatus.

Vi tar likevel imot saker fra personer som søker seg til UiO der hvor universitetet er beslutningstaker, og fra personer som ikke lenger er studenter, og som f.eks. ønsker å si fra om noe de opplevde da de var studenter, eller dersom saken gjelder vitnemål.

Henvendelser plasseres i én hovedkategori, ut fra en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen. Ofte er problemstillingene sammensatte. Vi benytter følgende kategorier:

Hovedkategori	Tilhørende underkategorier
Disiplinær / skikkasaker	Mistanke om fusk, skikkavurdering, merknad på politiattest, og andre saker om mulig utestengelse/bortvisning
Faglig aktivitet	Undervisning, pensum, eksamen, inkludert adgang, gjennomføring, begrunnelse, sensur og klagesensur, veiledning
Formelle forhold	Studieprogresjon/ permisjon, antall eksamensforsøk, semesterregistrering/ semesteravgift, personvern, vitnemål/karakterutskrift, og andre bekreftelser
Læringsmiljø	Tilrettelegging, egen eller andres adferd/opptreden, fysisk læringsmiljø, og psykisk/psykososialt læringsmiljø
Opptak / overgang / utveksling	Masteropptak, overgang til ny studieordning, utveksling, opprykk/fritak fra/innpassing av emner, andre opptak

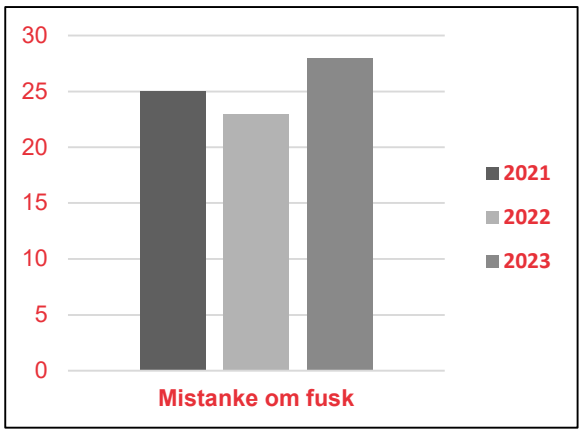
Figur 1: Antall henvendelser per hovedkategori for 2021, 2022 og 2023:

**Rekkefølgen fra øverst til nederst i til høyre hvor kategorien er navngitt, samsvarer med å lese søylene fra venstre til høyre.*

Økningen i kategorien «Disiplinær/ skikkavurdering» skyldes en økning i antall henvendelser fra studenter som er mistenkt for fusk, og blir omtalt nærmere under Figur 2. På grunn av vår uavhengighet, har vi ikke innsyn i universitetets systemer, og rapporterer derfor uavhengig av antallet faktiske saker på UiO. Det er en vesentlig nedgang i antall henvendelser knyttet til formelle forhold, sammenlignet med 2021 og 2022.

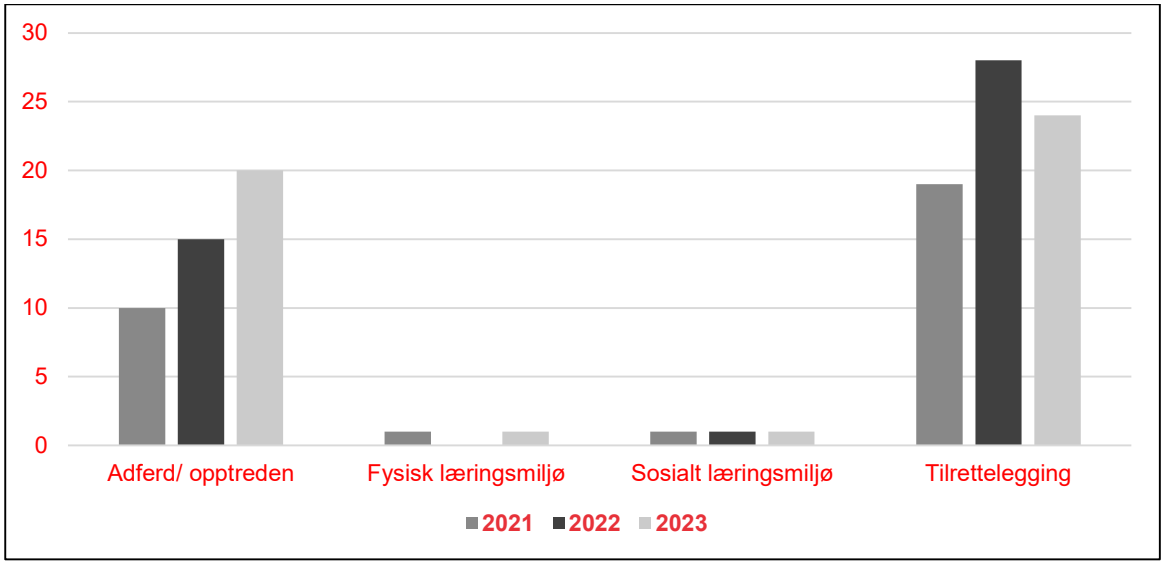
Figur 2: Antall henvendelser om mistanke om fusk i 2021, 2022 og 2023:

Det har vært en økning i antall henvendelser fra studenter som er mistenkt for fusk. Det var i all hovedsak studenter på Det humanistiske fakultet som tok kontakt med oss ved mistanke om fusk, men vi har også henvendelser fra studenter ved Det juridiske fakultet, Det utdanningsvitenskapelige fakultet og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Selv om vårt hovedfokus er på studentens

prosessuelle rettigheter, har vi over tid merket oss at terskelen for å opprette fuskesaker er lavere enn tidligere, og at flere saker enn tidligere ender med to semestres utestengelse i Nemnd for studentsaker.

Figur 3: Antall henvendelser om læringsmiljø fordelt på underkategorier

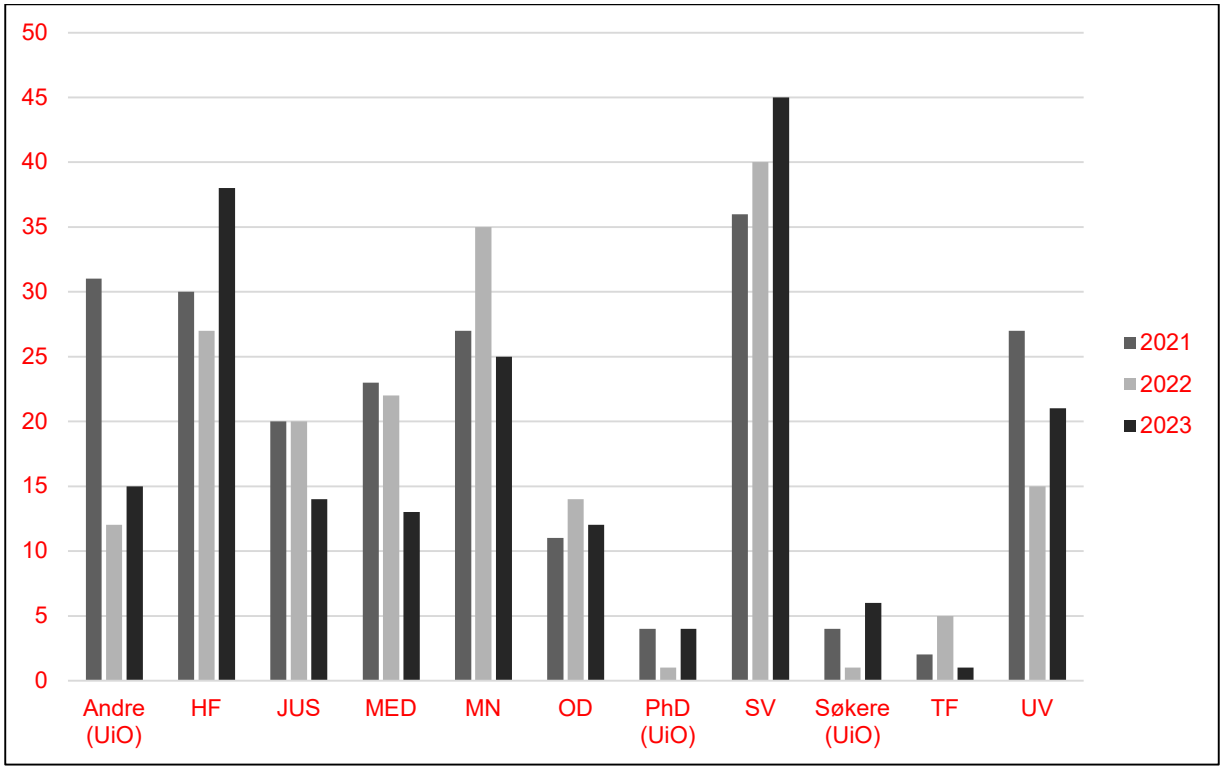
Det var flest henvendelser i hovedkategorien «Læringsmiljø» i 2023, og henvendelsene fordeler seg i all hovedsak innen underkategoriene «Adferd/ opptreden» og saker om tilrettelegging. Det er en økning i antall henvendelser fra studenter som opplever utfordringer med andres eller egen adferd på universitetet. Samlet sett for 2021, 2022 og 2023, var det 18 henvendelser om ansatte og 14 om studenter. For de resterende sakene var det ikke relevant for henvendelsen, fordi det gjaldt UiOs saksbehandling og ikke saken som sådan.

Innenfor kategorien «Adferd/ opptreden» er det henvendelser om rasisme, trakassering, seksuell trakassering/ overgrep, personlige krenkelser og uenigheter som har utviklet seg til konflikter. Noen av sakene hører til privatlivet til studenten/ studentene, og angår UiO kun i begrenset grad, f.eks. fordi det kan påvirke læringsmiljøet.

1.2. Henvendelser per fakultet

Henvendelser blir knyttet til hvilket fakultet studenten tilhører. Dersom studenten hører til flere fakulteter, føres det fakultetet som saken gjelder. I kategorien «Andre UiO» er studentens fakultetstilhørighet ukjent, eventuelt er det ansatte eller tillitsvalgte som tar kontakt med oss. Vi innhenter ikke bekreftelser på studentstatus, og etterspør ikke informasjon om fakultetstilhørighet med mindre det er relevant for saken. Dette for å ivareta studentens anonymitet, og for å gjøre kontakten med oss enkel og ubyråkratisk.

Figur 4: Antall henvendelser per fakultet

Det er en økning i antall henvendelser fra studenter på Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Rundt halvparten av henvendelsene som gjelder SV, er fra studenter på Psykologisk institutt. Det er forholdsvis flere henvendelser fra studenter på profesjonsstudier, se også antall henvendelser fra studenter på Det odontologiske fakultet (OD), og Det medisinske fakultet (MED), i forhold til antall studenter.[2] Det er likevel en betydelig nedgang i antall henvendelser fra

[2] HF: ca. 5500 studenter, JUS: ikke oppgitt på nettsidene, MED: 2110 studenter, MN: ca. 6000 studenter, OD: 360 studenter og 45 spesialistkandidater, TF: 322 studenter, og UV: 3475 studenter.

studenter ved MED. Dette ser ut til å ha sammenheng med nedgangen i antall henvendelser om formelle forhold, da vi har vesentlig færre henvendelser fra studenter som har mistet studieretten sin ved MED fordi de har benyttet tre eksamensforsøk uten å bestå i et emne (blokk eller modul), sammenlignet med tidligere.

Av henvendelsene fra HF, gjelder 16 av dem mistanke om fusk.

2. Annen aktivitet

Studentombud Marianne Høva Rustberggard var valgt styremedlem i European Network of Ombuds in Higher Education (ENOHE),[3] og gikk ut av styret etter sommeren 2023. Utover deltakelse i styremøter, deltok vi på årets ENOHE-konferanse i Praha. Marianne holdt en presentasjon med tittelen «The Art of Balancing Professionalism and Emotional Involvement», sammen med studenterambassadør Bo Svend Gad Køhlert ved Københavns Universitet, og Wolf Hertlein, *complaint and improvement manager* ved Technische Universität Darmstadt i Tyskland, og deltar i et løpende prosjekt om «intervision», som går ut på at ombud fra flere land møtes i mindre grupper, for å gi hverandre nye perspektiver og råd i krevende enkeltsaker.

I oktober 2023 deltok vi på programseminar med Enhet for intern revisjon (EIR). I Mandat for Studentombudet ved UiO, står det følgende:

I likhet med EIR, kan studentombudet på eget initiativ, fremme saker for Universitetsstyret. Studentombudet vil kunne være en viktig bidragsyter i å informere om deler av det interne kontrollsystemet ved UiO. Det er derfor viktig at leder for EIR holdes orientert om vesentlige problemstillinger i ombudets arbeid.

Vi har gitt innspill til EIR sin årlige risikovurdering. For 2023, spilte vi inn temaer som vi gjengir i punkt 3.

Marianne ble sertifisert mekler i regi av Advokatforeningen og Juristenes utdanningssenter i november 2023, etter å ha fullført Meklingsakademiet og bestått eksamen.

[3] www.enohe.net

3. Praktisering av regler for fusk

Det er opp til UiO å selv fastsette hva som skal regnes som fusk. Nemnd for studentsaker fatter vedtak om eventuell annullering og/ eller utestengelse. Studenter har rett til å få dekket advokatbistand fra fakultetene har besluttet å fremme en sak for nemnda. I den innledende behandlingen på fakultetet, får studenter ofte informasjon om at de kan kontakte studentombudet for bistand. Når vi blir kontaktet, går vi gjennom saken med studenten, og hjelper studenten med å få frem det som er relevant for saken, og sørge for at studenten har forstått informasjonen som er gitt om deres rettigheter og mulige konsekvenser. Vi blir som regel med på møtene med fakultetet, og leser over utkast til referat i etterkant. Dersom saken går til nemnda, får vi ofte vite fra studenten hvordan det gikk, men ikke alltid.

Vi har over tid merket oss at terskelen for å opprette saker synes å være lavere enn tidligere, og fastsettelse av reaksjoner synes å være strengere enn før. I 2023 etterlyste vi derfor mer åpenhet rundt Nemnd for studentsaker sin praksis på UiO. Siden UiO selv definerer hva som skal anses som fusk, er det også universitetets oppgave å føre kontroll med hvordan reglene praktiseres. Åpenhet om nemndas praksis vil også bidra til å styrke studentenes rettssikkerhet, ved at advokater og andre medhjelpere kan sette seg inn i hva nemnda legger vekt på i sine vurderinger.

Basert på de sakene vi får innsyn i, synes praksis å være ulik fra fakultet til fakultet. Noen kan ha en nedre grense mot faglig umodenhet, mens andre synes å ha en tilnærmet nulltoleranse. Vi er bekymret for studentenes rettssikkerhet også når det er uklart hvor mye sensor skal ha å si for om en sak opprettes eller ikke.

4. Kronologisk oversikt over innlegg, foredrag, konferanser og møter

9. januar: Innlegg på Velkomstmøte for nye studenter ved JUS

17. og 18. april: Skandinavisk konferanse for ombud i høyere utdanning, i København

19. april: Innspillsmøte til Stortingsmelding om seksuell trakassering, i regi av Kultur- og likestillingsdepartementet

26. april: Samarbeidsmøte med tilknyttede høyskoler

26. april: Fremleggelse av årsrapport 2022 for IDF på UiO

30. mai: Digital nettverkskonferanse for studentombud i Norge

13. til 16. juni: Deltakelse og innlegg på ENOHE-konferanse i Praha

20. juni: Møte med Skikkanettverket på UiO om å veilede studenter ut av studiet

26. juni: Presentasjon for nytt arbeidsutvalg ved Studentparlamentet ved UiO

14. august: Innlegg på Velkomstmøte for nye studenter ved JUS

16. august: Deltakelse med stand på «UV-dagen» for nye studenter ved UV

5. september: Temamøte om studentombud og tilrettelegging for ansatte som jobber med tilrettelegging lokalt og sentralt

12. september: Digital nettverkskonferanse for studentombud i Norge

10. oktober: Stand på Verdensdagen for psykisk helse, etter initiativ fra HF

13. oktober: Presentasjon for studieadministrativt ansatte på SV

23. oktober: Presentasjon på Medlemslagsmøte i Norsk studentorganisasjon

23. og 24. oktober: Planseminar med Enhet for intern revisjon

30. oktober: Nettverkskonferanse for studentombud i Norge

31. oktober til 1.november: Skikkethetskonferanse i Bergen

1. til 7.november: Meklingsakademiet

30. november: Deltok i paneldebatt om fusk på Utdanningskonferansen ved UiO

13. desember: Presentasjon for Dekanmøtet ved UiO.

Studentombudet blir invitert til møter i Læringsmiljøutvalget ved UiO, og deltar ved anledning.